اختلاف حیثیات ثبوتی موضوع

شاگرد: امکانش هست که یک موضوع واحد دو حکم داشته باشد؟

استاد: شما موضوع را تعریف کنید تا جواب بدهم. یعنی اگر منظور از موضوع، موضوع در نظر جلیل است، یعنی یک بسته، بله می‌شود. موضوع یک بسته است. بسته مؤلفه‌هایی دارد. یک موضوع است در نظر جلیل؛ به‌عنوان یک بسته. می‌گویی‌م موضوع الف. این هم از خودش یک بسته است. می‌گویی‌م دو حکم دارد. بله، دلش را باز کنید، می‌بینید حیثیات مختلف دارد.

شاگرد: یک مسأله‌ای است که تمام حیثیاتش واحد است. حضرت به زید یک فتوا می‌دهد، به بکر هم یک فتوا می‌دهد. تنها فرقش این است که این زید است و این بکر است. فقط فاعلش دو نفر هستند.

استاد: شما آلآن فرض گرفتید زید و بکر در تمام خصوصیات موضوع خودشان برابر هستند؟

شاگرد: بله.

استاد: نه، اینجا نمی‌شود.

شاگرد۲: موارد تخییری احکام می‌شود. مثلاً امام علیه‌السلام به ولی یک حالت را می‌گوید و به دومی حالت دیگر را.

استاد: این می‌شود. خیلی فرض دارد.

شاگرد: اسم این تخییری می‌شود؟ تعدد حکم نمی‌شود؟ همان مدیریت امتثال می‌شود؟

استاد: نه، چون حکم تخییری است، حضرت یکی از آن‌ها را می‌گویند. به دیگری دیگری را می‌گویند. درمجموع تخییری می‌شود.

شاگرد: نمی‌توان گفت تخییری، تعدد حکم بوده؟ یعنی یک واقعه است که دو حکم دارد.

استاد: تحلیل خود تخییری از نظر بحث اصولی مهم است. تخییری به چه معنا است؟ کدام واجب است؟ احدهما واجب است! اصلاً احدهما داریم؟! اشکالاتی که در اصول به تعقل ثبوتی واجب موسع و واجب مخیر گرفته‌اند.

شاگرد: برداشت من از کلام سابق شما از «ادنی ما للامام ان یفتی علی سبعة اوجه» این بود که امام می‌تواند هفت جور فتوای مختلف بدهد نسبت به یک واقعه که حیثیات واحد دارند.

استاد: شما که الآن حیثیات واحد میگویید، در ذهن شریفتان از این وحدت، طوری قصد میکنید. اگر واحد را قصد میکنید بهمعنای دقیقاً واحد و جواب را هم وجوب تخییری نمیگیرید؛ میگویید امام به زید گفتند یجب علیک عیناً؛ وجوب تعیینی عینی با همه خصوصیات بر تو این است. باز بالدقه تمام خصوصیات در دیگری هم یکی است. به او میگویند یجب علیک تعیینا عیناً دیگری. این ممکن نیست و تناقض در... ولی آن چه که شما میگویید میشود، این است: ظاهر موضوع در آن حیثیات رئیسیه اش یکی است. شما نمیدانید برای این زید چه پیش میآید، اما امام علیهالسلام خبر دارند فردا ای یک ماه دیگر این پیش میآید و برای دیگری آن پیش میآید. الآن موضوعها بالدقه عوض شده است. ای حکم تخییری که ایشان فرمودند. یعنی اصل حکم تخییری باشد. امام یک لنگه اش را برای او میگویند و لنگه دیگرش را به دیگری میگویند. این را هم بسیار داریم. در رؤیت هلال گزینههای ثبوتی ای داریم که خداوند متعال طبق هر کدام از آنها حکم شرعی دارد.

والحمد لله رب العالمین

بازبینی #2
ایجاد شده 21 آوریل 2026 10:58:47 توسط ... .
به روزرسانی شده 21 آوریل 2026 11:00:40 توسط ... .